

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
_____ О. Б. Жильцов
« _____ » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

для студентів

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньо-професійної програми 072.00.01 Фінанси і кредит

Київ – 2023

Розробник:

Сулима Мар'яна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Сулима Мар'яна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів факультету економіки та управління Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів

Протокол №6 від 28.08.2023

Завідувач кафедри

(підпис)

Андрій РАМСЬКИЙ

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 072.00.01 Фінанси і кредит)

(назва освітньої програми)

28.08.2023

Керівник освітньої програми

(підпис)

Аліна НЕЧИПОРЕНКО

Робочу програму перевірено

28.08.2023

Заступник декана

Казак О.О.

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), « ____ » ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна з формування фахових компетентностей	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6 / 180	
Курс	4	
Семестр	7	
Кількість змістових модулів з розподілом:	6	
Обсяг кредитів	6	
Обсяг годин, в тому числі:	180	
Аудиторні	84	
Модульний контроль	12	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	54	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання знань з організації та методики управлінського обліку, його вдосконалення з урахуванням передового зарубіжного досвіду, а також вивчення студентами сутності та основних складових управлінського обліку, його організації на підприємстві з метою вивчення інформації про різні аспекти діяльності підприємства, що відображаються в ньому і безпосередньо впливають на якість управлінських рішень та ефективність системи управління, для контролю за роботою окремих підрозділів і підприємства в цілому, а також для аналізу за господарської інформації підприємства.

Завдання:

- формування систематизованих знань щодо сутності базових понять управлінського обліку;
- вивчення принципів і методів управлінського обліку, його місця і ролі в управлінні діяльністю підприємства
- розвиток вміння застосувати відповідні методи та прийоми в процесі обліку витрат і калькулювання з метою прийняття ефективних управлінських рішень;
- формування вміння обґрунтовано застосовувати методику відображення затрат, виходу продукції та визначення її собівартості враховуючи особливості діяльності підприємств;
- формування вміння вибирати варіант побудови обліку, виходячи з обсягів виробництва, системи управління, встановленого порядку контролю;
- засвоєння теоретичних основ сучасного інструментарію стратегічного управлінського обліку та організації виконання функції контролінгу.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- загальні основи методики, техніки й організації управлінського обліку в Україні;
- принципи організації управлінського обліку та етапи його впровадження на підприємствах;
- групування витрат, систем їх обліку та калькулювання, використання облікової інформації для прийняття коротко- та довгострокових управлінських рішень;

- методику аналізу альтернативних проєктів на базі використання релевантної інформації управлінського обліку;

вміти:

- класифікувати та групувати виробничі витрати для управління та регулювання діяльності підприємства;
- розподіляти непрямі витрати між структурними підрозділами підприємства, центрами відповідальності та об'єктами калькулювання;
- розраховувати собівартість продукції використовуючи різні методи калькулювання;
- моделювати поведінку витрат та проводити аналіз співвідношення "витрати - обсяг діяльності - прибуток";
- оцінювати альтернативні проєкти та обґрунтовано обирати оптимальні управлінські рішення;
- розробляти бюджети підприємства та окремих центрів відповідальності;
- складати внутрішньогосподарську звітність та розраховувати трансфертні ціни.

Результатами освоєння дисципліни повинні бути наступні етапи формування у студентів **компетенцій**, передбачених освітньо-професійною програмою (ОПП), а саме:

- **загальних компетенцій (ЗК):**

- ЗК 2** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3** Здатність планувати та управляти часом
- ЗК 5** Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
- ЗК 6** Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
- ЗК 8** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК 11** Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності)
- ЗК 12** Здатність працювати автономно
- ЗК 14** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства та основи розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

- **фахових компетентностей спеціальності (ФК):**

- ФК 6** Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ФК 7** Здатність складати та аналізувати фінансову звітність
- ФК 8** Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- ФК 11** Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

- **програмних результатів навчання (ПРН):**

- ПР 6** Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)

- ПР 7** Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач
- ПР 9** Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти
- ПР 10** Формувати та аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію
- ПР 12** Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування
- ПР 17** Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати
- ПР 20** Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань
- ПР 23** Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ							
Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку	8	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Класифікація і поведінка витрат	12	4	4	-	-	-	4
Модульний контроль 1	2						
Разом за змістовим модулем 1	22	6	6	0	0	0	8
Змістовий модуль 2. СИСТЕМИ ОБЛІКУ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ							
Тема 3. Система обліку і калькулювання за повними витратами	8	2	2	-	-	-	4
Тема 4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами	8	2	2	-	-	-	4
Тема 5. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль 2	2						
Разом за змістовим модулем 2	26	6	6	0	0	0	12
Змістовий модуль 3. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ В РАМКАХ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ							
Тема 6. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку	12	4	4	-	-	-	4
Тема 7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень	12	4	4	-	-	-	4
Модульний контроль 3	2						
Разом за змістовим модулем 3	26	8	8	0	0	0	8

Змістовий модуль 4. БЮДЖЕТУВАННЯ І КОНТРОЛЬ ВИТРАТ							
Тема 8. Облік і контроль за центрами відповідальності	14	4	4	-	-	-	6
Тема 9. Бюджетування і контроль	14	4	4	-	-	-	6
Модульний контроль 4	2						
Разом за змістовим модулем 4	30	8	8	0	0	0	12
Змістовий модуль 5. ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ							
Тема 10. Стратегічний управлінський облік та контролінг	12	4	4	-	-	-	4
Тема 11. Прийняття рішень з допомогою управлінського обліку	12	4	4	-	-	-	4
Модульний контроль 5	2						
Разом за змістовим модулем 5	26	8	8	0	0	0	8
Змістовий модуль 6. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ, ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ							
Тема 12. Управління якістю	6	2	2	-	-	-	2
Тема 13. Стратегія ціноутворення і трансфертне ціноутворення	6	2	2	-	-	-	2
Тема 14. Звіт про управління	6	2	2				2
Модульний контроль 6	2						
Разом за змістовим модулем 6	20	6	6	0	0	0	6
Підготовка та проходження контрольних заходів - іспит	30						
Усього годин	180	42	42	0	0	0	54

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку.

Роль і місце управлінського обліку як складової інформаційної системи управління підприємством, історичні аспекти розвитку управлінського обліку. Види облікової інформації, що застосовується в процесі господарської діяльності та структуру системи обліку в Україні; користувачі облікової інформації, сфера дії управлінського обліку. Об'єкти і предмет управлінського обліку, особливості застосування різноманітних прийомів цього виду обліку, які в сукупності складають його метод; принципи управлінського обліку. Порівняльний аналіз управлінського і фінансового обліку з виокремленням схожих і відмінних рис, сутність етичних норм управлінського обліку.

Тема 2. Класифікація і поведінка витрат.

Економічна сутність витрат та їх регламентація в Україні. Основні підходи щодо визначення та обліку витрат підприємства. Концепція обліку витрат в Україні. Склад виробничих витрат. Взаємозв'язок виробничих витрат та внутрішньогосподарської звітності. Формування виробничої собівартості продукції, обліку виробничих витрат і виходу продукції. Напрями класифікації витрат в управлінському обліку та їх характеристика. Склад витрат. Структура витрат операційної та звичайної діяльності. Групування витрат за економічними елементами. Взаємозв'язок класифікації операційних витрат за функціями і економічними елементами. Поведінка витрат. Групи факторів, що впливають на побудову обліку витрат. Класифікація ознак технологічного процесу виробництва.

Змістовий модуль 2

СИСТЕМИ ОБЛІКУ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 3. Система обліку і калькулювання за повними витратами.

Сутність основних методів і принципів калькулювання витрат. Поняття собівартості та її види. Зміст і практичне використання системи обліку та калькулювання собівартості окремих об'єктів за повними витратами. Класифікація методів обліку витрат і собівартості продукції залежно від об'єктів калькуляції. Облік витрат за статтями калькуляції та економічними елементами. Основні відмінності та практичні процедури здійснення попроцесної та позамовної калькуляції собівартості. Основні підходи до обліку та розподілу виробничих накладних витрат. Облік і розподіл виробничих накладних витрат за традиційним підходом. Підхід ABC для обліку і розподілу виробничих накладних витрат.

Тема 4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами.

Сутність методу калькулювання за змінними витратами. Відмінності між калькуляцією собівартості з повним розподілом витрат і калькуляцією собівартості за змінними витратами. Застосування різних систем калькулювання в розвинених країнах світу. Умови застосування калькуляції собівартості з повним розподілом витрат і калькуляції за змінними витратами. Основні переваги та недоліки застосування калькуляції з повним розподілом витрат і за змінними витратами. Сутність та види методу обліку витрат і калькулювання "директ-костинг". Практичні процедури калькулювання за змінними витратами.

Тема 5. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами.

Сутність та основні завдання організації нормативного методу обліку витрат на підприємстві. Природа нормативних витрат. Елементи системи нормативного обліку витрат. Порядок встановлення та змін норм. Облік відхилень від норм, сприятливі та несприятливі норми. Калькулювання за нормативним методом. Порядок застосування методу обліку витрат за «стандарт-кост». Порівняння «стандарт-кост» і нормативного методу обліку витрат. Організація нормативного господарства підприємства і облік зміни норм. Облік відхилень від норм, їх аналіз і управління за відхиленнями.

Змістовий модуль 3

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ В РАМКАХ СИСТЕМИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Тема 6. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.

Економічний зміст взаємозв'язку витрат і обсягів діяльності підприємства. Поведінка витрат і управління. Моделі динаміки витрат та зміни витрат залежно від зміни обсягів діяльності. Сутність методу «витрати-обсяг-прибуток». Аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток». Точка беззбитковості (пори́г рентабельності). Маржинальний запас фінансової міцності. Сутність показника еластичності витрат та його використання для обґрунтування управлінських рішень. Операційний (виробничий) леверидж (важіль). Застосування методу «витрати-обсяг-прибуток» для визначення цільового обсягу реалізації і прибутку.

Тема 7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень.

Значення облікової інформації для прийняття управлінських рішень. Характеристика та порядок формування релевантної та нерелевантної інформації. Формування інформації для прийняття рішень у процесі постачання. Формування інформації для прийняття рішень у процесі виробництва. Визначення виробничого левериджу. Рішення щодо аутсорсингу – «Виробляти чи купувати». Рішення щодо спільних продуктів – «Продавати чи обробляти далі». Ліквідація напряму діяльності, сегмента тощо. Формування інформації для прийняття рішень у процесі реалізації. Встановлення ціни продукції. Планування асортименту продукції (товарів), що

підлягає реалізації. Визначення структури продукції з врахуванням обмежувального фактора. Виконання спеціального замовлення.

Змістовий модуль 4 БЮДЖЕТУВАННЯ І КОНТРОЛЬ ВИТРАТ

Тема 8. Облік і контроль за центрами відповідальності.

Значення та переваги бюджетування. Основні визначення теорії бюджетування. Формування основних бюджетних документів. Етапи бюджетного циклу. Поняття і принципи виділення центрів відповідальності. Підходи до побудови системи аналітичного управлінського обліку: за центрами виникнення витрат; за центрами відповідальності за виникнення витрат; за центрами рентабельності виробництва окремо взятого продукту. Основні принципи встановлення відповідальності менеджерів центрів виникнення витрат. Класифікація центрів відповідальності. Облік і контроль за центрами відповідальності. Обчислення рентабельності інвестицій (ROI) як найбільш поширеного показника оцінювання продуктивності інвестиційного центру. Переваги і недоліки обчислення ROI.

Тема 9. Бюджетування і контроль.

Планування господарської діяльності як одна з функцій управлінського обліку. Сутність бюджетування на підприємстві. Основні етапи процесу складання головного бюджету. Види бюджетів (кошторисів), що складаються на підприємстві. Основні методи розробки бюджетів: метод нарощування, пріоритетний метод, метод бюджетування з нульової точки (Zero based budget – ZBB). Групи бюджетів у фінансовому плануванні. Принципи розробки структури основного бюджету підприємства і окремих його складових. Формування основного бюджету підприємства. Система бюджетного контролю.

Змістовий модуль 5 ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Тема 10. Стратегічний управлінський облік та контролінг.

Сутність контролінгу. Функції контролінгу на підприємстві. Основи управлінського обліку у концепції контролінгу. Відмінності контролінгу порівняно з управлінським обліком. Організація служби контролінгу на підприємстві. Методи стратегічного управлінського обліку. Balanced Scorecard як інструмент стратегічного управлінського обліку. Чотири напрями забезпечення стратегічної мети підприємства – проєкції BSC. BSC як спосіб управління ключовими процесами переклад бачення в стратегію, комунікація та зв'язок, бізнес-планування, посилення зворотного зв'язку та навчання стратегії. Система вимірювання ефективності або результатів.

Тема 11. Прийняття рішень з допомогою управлінського обліку.

Калькулювання витрат життєвого циклу продукту. Метод цільового калькулювання собівартості. Ітеративний підхід, інженерний аналіз та аналіз вартості у досягненні цільових витрат. Система кайзен-костингу в системі планування прибутку підприємства. Метод обліку і калькулювання витрат за функціями – ABC-калькулювання. Система "якраз вчасно" в стратегічному управлінському обліку.

Змістовий модуль 6 УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ, ЦІНОУТВОРЕННЯ ТА УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ

Тема 12. Управління якістю

Сутність поняття «управління якістю». Управління якістю процесів (PQM – Process Quality Management) і комплексне управління якістю (TQM – Total Quality Management).

Міжнародна сертифікація ISO 9000. Принципи ISO 9000. Витрати на якість. Калькулювання витрат на якість.

Тема 13. Стратегія ціноутворення і трансфертне ціноутворення

Ціноутворення в системі управлінського обліку. Дві моделі ціноутворення: економічна та на основі витрат. Основні методи встановлення ринкових цін. Розробка стратегії ціноутворення та їх види. Поняття та актуальність трансфертного ціноутворення.

Тема 14. Звіт про управління

Поняття звіту про управління. Структура та наповнення звіту. Фінансова та нефінансова інформація. Строки оприлюднення звіту для підприємств різних форм власності.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1.	Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3
2.	Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3
3.	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	3	30	2	20	2	20	2	20	3	30
4.	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15	2	10	2	10	2	10	3	15
5.	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
6.	Індивідуальне завдання	30											1	30
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	61	-	76	-	63	-	63	-	63	-	106
Максимальна кількість балів: 432														
Розрахунок коефіцієнта: $432 / 60 = 7,2$														
Іспит: 40														
Загалом: 100														

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

6.2.1. ІНДЗ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним

захистом навчального проекту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Управлінський облік» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу. Орієнтовна структура ІНДЗ – титульна сторінка, мета ІНДЗ, план ІНДЗ, розділи (I, II, ...), висновки ІНДЗ, додатки (якщо вони є), список рекомендованої літератури. Система оцінювання ІНДЗ подається викладачеві, який проводить заняття з даної дисципліни. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хвилин). Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 6.1 і 6.2.

Таблиця 6.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Таблиця 6.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	20-24	Добре
Середній	15-19	Задовільно
Низький	0-14	Незадовільно

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Організація управлінського обліку на підприємстві (за галузями діяльності).
2. Організація обліку за центрами відповідальності на виробничому підприємстві.
3. Методи обліку витрат та їх удосконалення на виробничому підприємстві.
4. Облік витрат за статтями калькуляції та економічними елементами: управлінський аспект.

5. Методи і способи обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) на підприємстві (за галузями діяльності).
6. Аналіз взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» на підприємстві.
7. «Стандарт-кост» та нормативний облік витрат і калькулювання собівартості продукції.
8. Облік грошових потоків: аспекти управлінського обліку.
9. Управлінський облік дебіторської заборгованості.
10. Методи управління робочим капіталом підприємства
11. Проблеми обліку та розподілу накладних витрат.
12. Управлінський облік в системі стратегічного менеджменту підприємства.
13. Управлінські аспекти амортизаційної політики підприємства.
14. Інформаційне забезпечення прийняття рішень щодо ціноутворення.
15. Інформаційне забезпечення управління торговельними запасами.
16. Інформаційна підтримка асортиментної політики підприємства.
17. Управлінський облік - аналіз беззбитковості, сутність та необхідність здійснення.
18. Бюджетування, планування та контроль на підприємстві (за галузями діяльності).
19. Калькулювання собівартості за замовленнями.
20. Калькулювання собівартості за процесами.
21. Організаційні аспекти процесу бюджетування на підприємстві.
22. Управлінський облік за центрами відповідальності на підприємстві.
23. Управлінський облік виробничих витрат: аспекти оцінки й оптимізації асортиментної політики.
24. Оптимальне використання ресурсів підприємства в умовах обмежень.
25. Методи оцінки інвестиційних проектів та програм.
26. Системи калькулювання повних і змінних витрат.
27. Диференціальний аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень на підприємстві.
28. Моделі прийняття рішень в умовах ризику та невизначеності.
29. Управління кредиторською заборгованістю та овердрафтами.
30. Аналіз інформації для прийняття довгострокових рішень.
31. Організація стратегічного управлінського обліку на підприємстві.
32. Інструментарій стратегічного управлінського обліку.
33. Стратегічний аналіз в системі управління підприємством.
34. Особливості впровадження стратегічного управлінського обліку на вітчизняних підприємствах.
35. Формування збалансованої облікової відомості, як системи стратегічного менеджменту.
36. Формування і використання звітності стратегічного управлінського обліку.
37. Вимоги до інформації, що породжуються стратегічним управлінським обліком.
38. Історія розвитку управлінського обліку.
39. Роль управлінського обліку в системі менеджменту.
40. Автоматизація (комп'ютеризація) управлінського обліку на сучасному етапі.

6.2.2. Самостійна робота

Самостійна робота – пізнавальна діяльність здобувача вищої освіти, спрямована на самостійне (без безпосередньої участі науково-педагогічного працівника) опанування теоретичними і практичними знаннями, у тому числі, використовуючи сучасні інформаційні технології.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Управлінський облік» включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу, законодавчих актів та нормативно-правових документів;
- вивчення тем для самостійного опрацювання;
- виконання домашніх завдань;

- виконання завдань дослідницького характеру, в т.ч. дослідницьких проєктів та інших робіт з використанням інноваційних наробок кафедр;
- виконання домашнього завдання самостійної роботи (обов'язкового);
- виконання домашнього завдання самостійної роботи (вибіркового);
- підготовку до семінарських занять;
- підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- вирішення і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру;
- аналіз конкретної виробничої ситуації та підготовку аналітичної записки (Case study) тощо.

Критерії оцінювання самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1			
1	Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку	4	5
2	Тема 2. Класифікація і поведінка витрат	4	5
Змістовий модуль 2			
3	Тема 3. Система обліку і калькулювання за повними витратами	4	5
4	Тема 4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами	4	5
5	Тема 5. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	4	5
Змістовий модуль 3			
6	Тема 6. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку	4	5
7	Тема 7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень	4	5
Змістовий модуль 4			
8	Тема 8. Облік і контроль за центрами відповідальності	6	5
9	Тема 9. Бюджетування і контроль	6	5
Змістовий модуль 5			
10	Тема 10. Стратегічний управлінський облік та контролінг	4	5
11	Тема 11. Прийняття рішень з допомогою управлінського обліку	4	5
Змістовий модуль 6			
12	Тема 12. Управління якістю	2	5
13	Тема 13. Стратегія ціноутворення і трансфертне ціноутворення	2	5
14	Тема 14. Звіт про управління	2	5
Разом		54	70

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістовного модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Теми дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1, 2 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 3, 4, 5 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 6, 7 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 8, 9 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
V	Теми 10, 11 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
VI	Теми 12, 13, 14 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Критерії оцінювання знань студентів за модульну контрольну роботу

Кількість балів	Критерії оцінювання
22-25	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
18-21	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
12-17	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
7-12	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-6	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестрове оцінювання проводиться у формі екзамену. Студент допускається до складання екзамену, якщо ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та робочою навчальною програмою. Екзамен проводиться у тестовій формі і

передбачає тестових завдань (максимум 40 тестів). При цьому максимальна кількість балів за відповіді на іспиті – 40 балів, яка додається до кількості балів (максимум 60 балів), які студент набрав під час вивчення дисципліни. Таким чином формується загальна рейтингова оцінка студента за дисципліну. Загальна кількість балів не може перевищувати 100 балів, що переводяться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ЄКТС. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння дисципліни:

Студент вважається допущеним до семестрового контролю з дисципліни, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом та програмою на семестр з цієї навчальної дисципліни. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни, де зазначено види контролю і кількість балів за видами.

Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно А	100-90
Добре В Добре С	82-89 75-81
Задовільно D Задовільно E	69-74 60-68
Незадовільно FX	36-59
Незадовільно F	0-35

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Сутність управлінського обліку та етапи його розвитку.
2. Предмет, об'єкти, методи та принципи управлінського обліку. Основні функції управлінського обліку.
3. Порівняльна характеристика фінансового і управлінського обліку
4. Організація управлінського обліку на підприємстві.
5. Економічна сутність витрат та їх регламентація в Україні.
6. Склад виробничих витрат.
7. Напрями класифікації витрат в управлінському обліку та їх характеристика.
8. Поведінка витрат.
9. Облік витрат і калькулювання собівартості, їхня мета та об'єкти.
10. Класифікація методів обліку витрат і собівартості залежно від об'єктів калькуляції.
11. Попроцесна калькуляція собівартості.
12. Позамовна калькуляція собівартості.
13. Облік і розподіл виробничих накладних витрат.
14. Традиційний підхід.
15. Підхід ABC
16. Відмінність між калькуляцією собівартості з повним розподілом витрат і калькуляцією собівартості за змінними витратами.
17. Порівняння впливу калькулювання собівартості за змінними і повними витратами на величину прибутку.
18. Переваги і недоліки калькуляції з повним розподілом витрат і директ-костингу.
19. Сутність обліку та калькулювання собівартості продукції за нормативними витратами.
20. Методи обчислення відхилень від норм витрат.
21. Система «стандарт-кост»: переваги та недоліки її використання.
22. Поведінка витрат і управління.
23. Сутність методу «витрати-обсяг-прибуток».
24. Точка безбитковості (порог рентабельності).
25. Маржинальний запас фінансової міцності.
26. Операційний леверидж.

27. Застосування методу «витрати-обсяг-прибуток» для визначення цільового обсягу реалізації і прибутку.
28. Значення облікової інформації для прийняття управлінських рішень.
29. Характеристика та порядок формування релевантної та нерелевантної інформації.
30. Формування інформації для прийняття рішень у процесі постачання.
31. Формування інформації для прийняття рішень у процесі виробництва.
32. Формування інформації для прийняття рішень у процесі реалізації.
33. Значення та переваги бюджетування.
34. Основні визначення теорії бюджетування.
35. Поняття і принципи виділення центрів відповідальності.
36. Класифікація центрів відповідальності.
37. Облік і контроль за центрами відповідальності.
38. Планування господарської діяльності як одна з функцій управлінського обліку.
39. Сутність бюджетування і види бюджетів (кошторисів), що складаються на підприємстві.
40. Принципи розробки структури основного бюджету підприємства і окремих його складових.
41. Сутність контролінгу.
42. Методи стратегічного управлінського обліку.
43. Balanced Scorecard як інструмент стратегічного управлінського обліку.
44. Калькулювання витрат життєвого циклу продукту.
45. ABC- калькулювання.
46. Калькулювання витрат на якість.
47. Система "якраз вчасно" в стратегічному управлінському обліку.
48. Ціноутворення в системі управлінського обліку.
49. Основні методи встановлення цін.
50. Розробка стратегії ціноутворення та їх види.

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 180 год., із них: лекції – 42 год., семінарські заняття – 42 год., модульний контроль – 12 год., самостійна робота – 54 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі (назви, бали)	1. Змістовий модуль 1 (61 бал)		2. Змістовий модуль 2 (76 балів)			3. Змістовий модуль 3 (63 бали)		4. Змістовий модуль 4 (63 бали)		5. Змістовий модуль 5 (63 бали)		6. Змістовий модуль 6 (106 балів)		
Теми	Тема 1. Мета, зміст і організація управлінського обліку	Тема 2. Класифікація і поведінка витрат	Тема 3. Система обліку і калькулювання за повними витратами	Тема 4. Система обліку і калькулювання за змінними витратами	Тема 5. Система обліку і калькулювання за нормативними витратами	Тема 6. Аналіз взаємозв'язку у витрат, обсягу діяльності та прибутку	Тема 7. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень	Тема 8. Облік і контроль за центрами відповідальності	Тема 9. Бюджетування і контроль	Тема 10. Стратегічний управлінський облік та контролінг	Тема 11. Прийняття рішень з допомогою управлінського обліку	Тема 12. Управління якістю	Тема 13. Стратегія ціноутворення і трансфертне ціноутворення	Тема 14. Звіт про управління
Лекції (теми, бали)	Тема 1 (1 бал)	Тема 2 (2 бали)	Тема 3 (1 бал)	Тема 4 (1 бал)	Тема 5 (1 бал)	Тема 6 (2 бали)	Тема 7 (2 бали)	Тема 8 (2 бали)	Тема 9 (2 бали)	Тема 10 (2 бали)	Тема 11 (2 бали)	Тема 12 (1 бал)	Тема 13 (1 бал)	Тема 14 (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	Тема 1 (11 балів)	Тема 2 (12 балів)	Тема 3 (11 балів)	Тема 4 (11 балів)	Тема 5 (11 балів)	Тема 6 (12 балів)	Тема 7 (12 балів)	Тема 8 (12 балів)	Тема 9 (12 балів)	Тема 10 (12 балів)	Тема 11 (12 балів)	Тема 12 (11 балів)	Тема 13 (11 балів)	Тема 14 (11 балів)
ІНДЗ												30 балів		
Самостійна робота	10 балів		15 балів			10 балів		10 балів		10 балів		15 балів		
Поточний контроль (МКР)	25 балів		25 балів			25 балів		25 балів		25 балів		25 балів		
Поточний рейтинг	Максимальна кількість балів - 432 , коефіцієнт переведення у 60-бальну шкалу – 7,2													
Підсумковий контроль	Іспит – 40 балів													
Загалом	100													

8. Рекомендовані джерела

Основна

1. Задорожний, З.-М. В. Управлінський облік : приклади, задачі, тести [Текст] : навч. посіб. / З.-М. В. Задорожний, І. Я. Омецінська, Л. Т. Богуцька. - 2-ге доповн. і переробл. - Тернопіль : ЗУНУ, 2020. - 211 с.
2. Пилипів Н. І., Максимів Ю. В., П'ятничук І. Д. Управлінський облік : навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Електронні дані. – Івано-Франківськ, 2018. 380 с.
3. Плаксієнко В.Я. Управлінський облік : навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / За ред. В. Я. Плаксієнка. Полтава : ПП «Астрая» 2018. 250 с.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999 р. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Сіренко Н.М. Управлінський облік у схемах і таблицях. Навчальне видання. / Н.М. Сіренко, І. В. Барішевська/ Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв. 2018. 69 с.
6. Управління витратами : навчальний посібник / Н. С. Артамонова, М. О. Акулюшина ; Міністерство освіти і науки України, Одеський національний політехнічний університет. - [Б. м. : б. в.], 2018. - 116 с.
7. Управлінський облік : навч. посіб. / О. М. Брадул, В. А. Шепелюк, Л. Я. Шевченко, П. Д. Камінський, та ін; ДНУЕТ. – Кривий Ріг. : 2017. – 113 с.
8. Управлінський облік : навчально-практичний посібник / В. Д. Зелікман, І. М. Ізвєкова, Р. Б. Сокольська та ін. - Дніпро: НМетАУ, 2017. - 198 с.
9. Управлінський облік : навчально-практичний посібник / О. М. Брадул, В. А. Шепелюк. - 2-ге вид., перероб. і доп. - Київ : Кондор, 2018. - 349 с.

Додаткова

1. Концептуальні засади формування бюджетів в управлінському обліку закладів вищої освіти [Текст] / Л. П. Коритник // Фінанси України : наук.-теорет. та інформ.-практ. журнал. - 2019. - № 8. - С. 75-88.
2. Концептуальні зміни в бухгалтерському обліку під впливом сталого розвитку бізнесу [Текст] / М. М. Шигун // Фінанси України : наук.-теорет. та інформ.-практ. журнал. - 2019. - № 2. - С. 82-98.
3. Стратегічний управлінський облік ризиків: теоретичні та практичні аспекти [Текст] / М. І. Бондар, Н. Ю. Єршова // Фінанси України : наук.-теорет. та інформ.-практ. журнал. - 2019. - № 2. - С. 69-81.
4. Формування системи інтегрованого обліку на підприємствах транспортної галузі народного господарства [Текст] / О. М. Гнезділова // Держава та регіони. Серія, Економіка та підприємництво. - Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2017. - № 1. - С. 26-32.

9. Додаткові ресурси

1. Електронний навчальний курс: <https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=23519>